

چند دقیقه بیشتر هم طول نمی کشد
 مذاکره پیشنهاد کردم که روز شنبه
 مطرح شود.
 رئیس - آقایانیکه تصویب میکنند
 دستور شنبه بشود قیام فرمایند
 (جمع کثیری قیام نمودند)
 رئیس تصویب شد
 آقای طهرانی
 (اجازه)
آقا شیخ محمد علی طهرانی
 بفرموده خواستم يك نکته را تذکر بدهم آقایان
 موقع ایام عید و ما مبارک رمضان دولت
 هدایت داشت باینکه مردم يك آسایش
 رونق ماده داشته باشد مخصوصاً نسبت
 مستخدمین خودش
 تقریباً مدتی است بودجه از مجلس
 گذشته است
 دو وزارتخانه یکی عدلیه دیگری معارف
 است که شش ماه است حقوق بآنها
 سپرده...
شیر وانی - تمام وزارت خانها
 سپرده غیر از مالیه
طهرانی - حالا بنده کاری بمالیه
 دارم خواستم عرض کنم که در این موقع
 قضی است.
 مخصوصاً مجلس شورای ملی عطف
 بوجهی بوزارت عدلیه و معارف بکنند و
 همچنین نسبت بمنظورین خدمت که
 نونش از مجلس گذشته و هنوز بآنها
 حقوق داده نشده
 لهذا تقاضا می کنم بدوات تذکر
 فرماده شود که بودجه عدلیه و معارف
 بآنها بدهند.
 و موجب تعجب بیل این دو وزارتخانه نشوند
 که آنها هم سرکار خودشان باشند و وظیفه
 خود را انجام بدهند
 رئیس - جلسه را ختم میکنیم
 (مجلس تقریباً یکساعت بعد از
 ظهر ختم شد)
 رئیس مجلس شورای ملی مؤتمن الملک
 منشی علی اقبال الملک
 منشی معظم السلطان
جلسه صدوسی و سه
صورت مشروح مجلس
یوم شنبه دهم حوت
۱۳۰۲ مطابق چهارم شعبان
۱۳۴۳
مجلس دو ساعت قبل
از ظهر بریاست آقای
سهام السلطان نایب رئیس
تشکیل گردید
 صورت مجلس یوم پنجشنبه هشتم
 حوت را آقای آقامیرزا جوادخان قرائت
 نمودند

نایب رئیس آقای ملک الشعرا
 (اجازه)
ملك الشعراء - بنده قبل از دستور
 عرض مختصری دارم
نایب رئیس - آقای دامغانی
 (اجازه)
شریعتمداد دامغانی بنده هم قبل از
 دستور عرضی دارم
نایب رئیس - آقای سلطان العلماء
 (اجازه)
سلطان العلماء - عرض بنده هم قبل از
 دستورات
نایب رئیس آقای طهرانی
 (اجازه)
آقای شیخ محمد علی طهرانی
 قبل از دستور عرض دارم ؟
نایب رئیس - راجع بصورت مجلس
 مخالفی نیست
بعضی از نمایندگان خیر
نایب رئیس آقای ملک الشعرا
 (اجازه)
ملك الشعراء - چند شب قبل بموجب
 تصادفی که با یکی از معلمین مدرسه
 دارالفنون واقع شد بنده چیزی شنیدم که
 واقعاً اسباب تأسف بنده شد و یقین دازم
 تمام رفقای محترم بنده هم از شنیدن این خبر
 متأثر خواهند شد و آن قضیه تعطیلی است
 که در مدرسه دارالفنون یعنی اولین مدرسه
 ایران واقع شده است و این تعطیل هم
 بیشتر تأسف آور خواهد بود اگر مطلع
 شویم بواسطه نرسیدن حقوق معلمین بوده
 است.
 بالآخره این قضیه بهمها ما ثابت شده
 است و مکرر در مجلس و جراید گفته ایم
 که تعمیم معارف یکی از مسائل مهمه
 است و این مسئله بهمها ما ثابت شده است و
 قطعاً اوایای امور مالیه هم با وزیر مالیه یا
 رئیس مالیه پلهر کس که مسئول این
 قضیاست این قضیه را حس کرده اند که
 تا چه اندازه مملکت علاقه بمعارف دارد و
 اگر این اندازه بی مبالائی شود که مدرسه
 دارالفنون که اولین مدرسه عالی ایران است
 بواسطه نرسیدن حقوق تعطیل شود حقیقتاً
 اسباب تأسف است
 مدرسه دارالفنون از چهارم حوت
 تعطیل شده است و هیچ معلومی نیست چه
 وقت این تعطیل شود و البته این قضیه يك
 لطمه بدروس شاگردان وارد میکند و علاوه
 بر این مثلاً باعث دلسردی معلمین مدارس
 عالی و اشخاصیکه سالها زحمت کشیده اند
 و امروز علم و قریح خود را صرف خدمت
 بمملکت کرده اند این اشخاص لااقل باید
 برای خرج یومیه شان معطل نباشند يك
 پیام خوبی یکی از معلمین دارالفنون داده است
 بد کتر میلسیو میگوید همانطور که شما
 میگویید من در مقابل خدمت حقوق میدهم
 معلمین مدرسه دارالفنون هم در مقابل

حقوق حاضرند خدمت کنند مجاناً حاضر
 نیستند خدمت کنند
 امیدوارم این عریض يك تذکری باشد
 برای اوایای امور مالیه و سعی کنند که رفع
 تعطیل مدرسه دارالفنون بشود و بعد از این
 هم دقت کنند که این قبیل تعطیلها که
 حقیقتاً شرم آور و اسباب تأسف و تالم است
 صورت نگیرد - و در آتی این قضا در مجلس
 پیش نیاید
بعضی از نمایندگان - صحیح
 است.
نایب رئیس - آقای دامغانی
 (اجازه)
شریعتمداد دامغانی - بنده هم
 در تأیید اظهارات آقای ملک الشعراء خواستم
 عرض کنم با حسن نظری که از طرف مجلس
 نسبت بر رئیس مالیه اظهار شد و بنده هم
 همانطور متعقد متأسفانه گویا حقوق چند
 برج وزارت عدلیه و قضات و معلمین
 مدارس نرسیده و باین جهت معلمین تعطیل
 کرده اند
 و چند روز است که قضات عدلیه هم
 تعطیل کرده اند و بآن اهمیتی که در تأمین
 قوه قضائیه و نشر معارف منظور نظر همه
 آقایان است
 البته نرسیدن حقوق باعضاء منجر به
 تعطیل و اختلال امور است و البته این اختلال
 هم با نظر اساس تمام علاقه مندان باین
 مملکت مخالف است خواستم تذکر داده
 شود که حقوق آقایان قضات و معلمین مدارس
 زودتر پرداخته شود که رفع این تعطیل
 بشود.
نایب رئیس - آقای سلطان العلماء
 (اجازه)
سلطان العلماء - بنده هم میخواستم
 راجع بان موضوع عرض کنم که آقایان
 فرمودند.
جمعی از نمایندگان - وارد دستور
 شویم.
نایب رئیس - وارد دستور می شویم
 خبر کمیسیون بودجه راجع بوره مجد -
 الاشراف مطرح است. راپرت کمیسیون
 قرائت می شود.
 (اینطور قرائت شد)
 ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است
 ماهی مبلغ ده تومان و شش قران بالسویه از
 محل اعتبار شهریه و مستمریات باشخاص
 ذیل که عیال و صغار مرحوم مجد الاشراف
 هستند از اول حمل ۱۳۰۲ پرداخت نمایند
 وظیفه ورثه ذکور تاسن بیست سالگی و
 ورثه اناث تا وقتی که شوهر اختیار نکرده اند
 پرداخته خواهد شد.
 مریم خانم عشرت الدوله - عیال
 علی اکبر خان و حبیب الله خان اولاد
 ذکور
 آمنه خستام ملقبه به توران دخت
 دختر.

پرداخت این شهریه بر شهریه ها و
 مستمریات عمومی اولویت خواهد داشت
نایب رئیس - آقای آقاسید یعقوب
 (اجازه)
آقاسید یعقوب - بنده خواستم از
 مخبر محترم سؤال کنم
 (مخالف نیستم موافق هستم)
 لیکن خواستم توضیح بدهند که این
 حقوقی را که معین کرده اند با قانون استخدام
 موافقت دارد یا نه ؟
 و بعد از اینهم گمان میکنم کمیسیون
 مطابق موادی که در قانون استخدام هست
 مطابق همان مواد این قبیل شهریه ها را تمام
 بکنند و دیگر بمجلس نیاورند بهتر است
 چون زایدی نیست
 خوب است آقای مخبر در این موضوع
 توضیحی بفرمایند که معلوم شود مجلس
 متوجه با اجرای قانون استخدام هست و
 میخواهد در حدود قانون شهریه مستمری
 عطا کند.
مخبر - چون این راپرت مدتی است
 داده شده است آقای آقاسید یعقوب فراموش
 فرموده اند
 در مقدمه راپرت مخصوصاً نوشته شده
 است که کاملاً با قانون استخدام تطبیق شده
 است
 و برای اطلاع خاطر آقایان عرض
 میکنم عشرت الدوله غلط است و عشرت الدوله
 صحیح است
نایب رئیس - آقای شیخ الرئیس
 (اجازه)
محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس
 بنده در این موضوع اشکالی ندارم که باشخاص
 مستحق حقوق داده شود اشکال بنده در
 طرز نوشتن این راپرت است
 در این راپرت نوشته شده است از محل
 شهریه ها و این همان طرز اصول قدیمه است
 که هر کس میمرد برای يك کس دیگر به
 عنوان غایب متوفی از محل شهریه ها يك
 چیزی برای اومی نوشتند
 بعقیده بنده باید این شهریه را از مخارج
 عمومی مملکتی داد و در موقعش هم هر حقوقی
 را باید ضبط کرد ضبط کنند و برای اینکه
 این ترتیب سابقه نشود و باین عبارت مخالفم
 و باید حقوق را از بودجه کل پرداخت و هر
 حقوقی که نباید داده شود باید عمومی ضبط
 شد و بنده با این عبارت مخالفم
 و اگر برداشته شود موافق خواهم شد
مخبر - این ترتیبی را که حضرت والا
 میفرمایند نقض فرض خواهد شد
 تصدیق میفرمایند این معلی را که ما
 معین کرده ایم مربوط بیک محل معینی
 نیست.
 این شهریه از آن هشتصد هزار تومان
 محل شهریه و مستمری پرداخته خواهد
 شد
 چون این هشتصد هزار تومان شاید

ششصد هزار تومان یا ششصد و پنجاه هزار تومانش بمصرف برسد
بنابر این مامور گفته ایم که این شهریه از همان محل هشتصد هزار تومان پرداخته شود
اینکه میفرمایند از بودجه مملکت پرداخته شود از کجای بودجه کل پرداخته شود.
از بودجه وزارت داخله؟
از بودجه وزارت عدلیه؟
یا از کدام وزارتخانه ها معلوم است مستمری یا شهریه که درباره کسی برقرار می شود و باید از همین محل هشتصد هزار تومان باشد
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
نایب رئیس - رأی میگیریم
آقایانی که باین رأیت موافقت ورده سفید و الایراده آبی خواهند داد
(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بترتیب ذیل حاصل شد)
ورقه سفید علامت قبول ۷۳ ورقه کبود ۱
نایب رئیس - با اکثریت هفاد و سه رأی تصویب شد
اسامی موافقین
آقایان معظم السلطان دولت آبادی
علانی افشار - شیخ رئیس یزدی - مشیر الدوله - تقی زاده - اعتبار الدوله - سلیمان میرزا - عدل الملک - رهنما - ناصر الاسلام - یمن الملک - مقوم الملک - صدر الاسلام - شریعتمدار - شوشتری - سرکشیک زاده - مشارعظم - سهرابخان - نظام التولیه - معتمد السلطنه - قوام الدوله - عماد السلطنه - سردار منصر - مشیر معظم - احتشام الحکماء - ارباب کبشرو - مصدق الملک - یاسائی - هرمزی - رئیس التجار - آقامیرزا بدالله خان - سکی استوان - دیوان بیگی - سهراب زاده - آقا میرزا آقاخان عصر انقلاب - مصدق السلطنه - صدرائی - آقا شیخ عبدالرحمن قائم مقام الملک - شریعت زاده - احیاء السلطنه - تدین - ضیاء الواعظین - ملک الشعراء - طهرانی قائم مقام - شیخ الاسلام ملایری - امیر احتشام - آقامیرزا سید احمد بهبهانی - حاج سیدالمحققین - امیر اعلی - مدرس - آقا سید مصطفی بهبهانی - محمد هاشم میرزا حاج مشیر اعظم - ضیاءالاطباء - معاضد السلطنه - آقا سید یعقوب - سالار اشکر - اسکندری - امین الشریعه - ضیاء الملک - سلطان العلماء - نجات - هایم - داور - نظم الملک - آقا میرزا سید حسن کاشانی - شیخ العراقین زاده اقبال الملک
مخالف : آقا شیخ محمد علی الموتی
نایب رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع به حقوق ورثه مستشار دفتر مطرح است

(بشرح آبی خوانده شد)
ماده واحده - وزارت مالیه مجاز است حکه ماهی هیجده تومان مطابق تفصیل ذیل از محل اعتبار شهریه و مستمریات در حق ورثه مرحوم مستشار دفتر منظور و پرداخت نماید
طوبی خانم عیال مرحوم مستشار دفتر عضو دایره وظایف مادام که شوهر اختیار نکرده است ۲۰ تومان
عباسخان تاسن بیست سالگی ۳۰ قران
هوشنگ خان بستر تاسن بیست سالگی ۳۰ قران
اصغر خان بستر تاسن بیست سالگی ۳۰ قران
ایرج خان بستر تاسن بیست سالگی ۲۰ قران
سکینه خانم صبیبه مادام که شوهر اختیار نکرده ۲۰ قران
اکرم خانم صبیبه مادام که شوهر اختیار نکرده ۲۰ قران
نایب رئیس - مخالفی ندارد
بعضی از نمایندگان - خیر
نایب رئیس - رأی میگیریم آقایانی که موافقت ورده سفید والا ورقه کبود خواهند داد
(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه اینطور حاصل شد)
ورقه سفید - علامت قبول ۷۶ ورقه کبود علامت رد ۱
نایب رئیس - با اکثریت هفتاد و شش رأی از صد نفر نمایندگان حاضر تصویب شد
اسامی موافقین
آقایان - شیخ العراقین زاده - ضیاء الاطباء - ضیاء الواعظین - صلوات السلطنه - ملک الشعراء - امیر احتشام - آقا میرزا سید احمد بهبهانی - مصدق الملک - دیوان بیگی - آقا شیخ محمد علی طهرانی - رئیس التجار - آقامیرزا آقاخان - سکی استوان - امیر اشرف آقا میرزا بدالله خان - احیاء السلطنه - یمن الاسلام - مدبر الملک - تدین - شریعت زاده - صدرائی - ایزدی - صدق السلطنه - یاسائی - سهراب خان - هرمزی - سردار منتظر - احتشام الحکماء - عماد السلطنه - شوشتری - معتمد السلطنه - مشیر معظم - آقا سید مصطفی بهبهانی - محمد هاشم میرزا حاج مشیر اعظم - ضیاءالاطباء - معاضد السلطنه - آقا سید یعقوب - سالار اشکر - اسکندری - امین الشریعه - ضیاء الملک - سلطان العلماء - نجات - هایم - داور - نظم الملک - آقا میرزا سید حسن کاشانی - شیخ العراقین زاده اقبال الملک
مخالف : آقا شیخ محمد علی الموتی
نایب رئیس - خبر کمیسیون بودجه راجع به حقوق ورثه مستشار دفتر مطرح است

آقا سید مصطفی بهبهانی - ضیاء الملک - آقا شیخ عبدالرحمن - قائم مقام الملک - قائم مقام - حاج سیدالمحققین - زعیم - امیر اعلم شیخ الاسلام ملایری
مخالف - الموتی
نایب رئیس - لایحه ممبری از ماده دوم مطرح است قریات میشود
بشرح ذیل خوانده شد
ماده دوم - کتان - نیشکر - چغندر قند چای و توتستان جهت کرم ابریشم از تاریخ تصویب این قانون معافند
نایب رئیس - آقای وکیل الملک (اجازه)
وکیل الملک - اینجا نوشته شده است کتان و نیشکر و چغندر قند و چای و توتستان تا پنجسال از تاریخ تصویب این قانون از پرداخت مالیات معافند
در اینجا دولت برای تشویق زراعت و نیشکر و کتان و چغندر قند این ماده را در سال اول و لی می بینیم باین ترتیب جلو گیری میشود زراعت آنها
فرض بفرمائید یک نفری در چهار سال دیگر مثلاً در شیراز یا همدان مشغول زراعت نیشکر یا چای شد در آن موقع فوراً اگر بیان اورامی گیرند که مالیات بده در صورتیکه مقصود از این ماده این است که تا پنج سال اگر زراعت کرد مالیات معاف باشد و عقیده بنده این است که نوشته شود از تاریخ شروع زراعت تا پنج سال از مالیات معاف خواهد بود
بعضی از نمایندگان - صحیح است
مخبر - بنده تصور می کنم در این موضوع کمیسیون هم اختلافی نداشته باشد پیش نهاد بفرمائید در کمیسیون اصلاح میشود
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
تدین - بنده مخالف
نایب رئیس - پیشنهاد کفایت پنج سال بعد از ممبری جدید معاف خواهد بود
تدین - عرضی ندارم
نایب رئیس - رأی میگیریم به کفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد - پیش نهاد قرائت میشود
(بشرح آبی خوانده شد)
پیش نهاد آقای مدرس - پیش نهاد می کنم در ماده دوم به جای مدت پنجسال نوشته شود :
یا ممبری جدید

پیش نهاد آقای آقا شیخ هادی رئیس
بنده پیشنهاد می کنم ماده دوم ممبری پیش نهادی کمیسیون بطریق اصلاح شود
کثیر ۱۰ کتان نیشکر - چغندر قند چای - توتستان جهت کرم ابریشم آخر
پیش نهاد آقامیرزا بدالله خان بنده پیش نهاد می کنم ماده برای تشویق عمومی این طور اصلاح شود
ماده دوم کتان - نیشکر - چغندر قند چای و توتستان جهت کرم ابریشم از تاریخ تصویب این قانون معافند
نایب رئیس - آقای وکیل الملک (اجازه)
وکیل الملک - اینجا نوشته شده است کتان و نیشکر و چغندر قند و چای و توتستان تا پنجسال از تاریخ تصویب این قانون از پرداخت مالیات معافند
در اینجا دولت برای تشویق زراعت و نیشکر و کتان و چغندر قند این ماده را در سال اول و لی می بینیم باین ترتیب جلو گیری میشود زراعت آنها
فرض بفرمائید یک نفری در چهار سال دیگر مثلاً در شیراز یا همدان مشغول زراعت نیشکر یا چای شد در آن موقع فوراً اگر بیان اورامی گیرند که مالیات بده در صورتیکه مقصود از این ماده این است که تا پنج سال اگر زراعت کرد مالیات معاف باشد و عقیده بنده این است که نوشته شود از تاریخ شروع زراعت تا پنج سال از مالیات معاف خواهد بود
بعضی از نمایندگان - صحیح است
مخبر - بنده تصور می کنم در این موضوع کمیسیون هم اختلافی نداشته باشد پیش نهاد بفرمائید در کمیسیون اصلاح میشود
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
تدین - بنده مخالف
نایب رئیس - پیشنهاد کفایت پنج سال بعد از ممبری جدید معاف خواهد بود
تدین - عرضی ندارم
نایب رئیس - رأی میگیریم به کفایت مذاکرات آقایانی که مذاکرات را کافی میدانند قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)
نایب رئیس - تصویب شد - پیش نهاد قرائت میشود
(بشرح آبی خوانده شد)
پیش نهاد آقای مدرس - پیش نهاد می کنم در ماده دوم به جای مدت پنجسال نوشته شود :
یا ممبری جدید

ماده دوم - عایدات متوسط مالک عبارت است از نژات عایدی تضمینی سه ساله عالی ودائی و متوسط پنج سال اخیر
پیش نهاد آقای قائم مقام الملک بنده پیشنهاد می کنم که چالی و کتف بر سایر زراعت ها یک اسم برده شده معطوف شود
پیش نهاد آقای محمدولی میرزا پیش نهاد می کنم ماده ۲ چای - کتان - کثیرا - و نیشکر از ادع هر گونه مالیات معاف هستند
پیش نهاد آقا سید یعقوب - بنده در پیش نهاد خودم این کلمه را زیاد می کنم هر زراعت جدیدی در هر محلی که جدید آن زراعت ایجاد شود
نایب رئیس - ماده سوم مطرح است
(بشرح ذیل قرائت شد)
ماده سوم عموم ملاکین یا متصرفین املاک مکلفند جواب سؤالات مندرجه در اوراق و اظهار نامه بیکه از طرف وزارت مالیه در کلیه بلوکات توزیع خواهد شد الی شصت روز در سه نسخه نوشته و امضاء نموده تسلیم مأمورین ذی مدخل نمایند تبصره ۱ - وزارت مالیه باید اوراق اظهار نامه بعد کفایت در هر حوزه بلوکی توزیع نماید مؤدیان مالیاتی نیز مکلفند که اوراق مزبور را تحصیل نموده مقررات ماده سوم فوق را بوجه اجرا بگذارند
تبصره ۲ - مأمورین مربوطه وزارت مالیه در موقع تحویل گرفتن اوراق اظهار نامه باید تاریخ وصول آنها را بر روی سه نسخه نوشته و به مهر اداری برسانند و یک نسخه را بتسلیم کننده اظهار نامه مسترد دارند
نایب رئیس - آقای وکیل الملک (اجازه)
وکیل الملک این جا مینویسد عموم ملاکین یا متصرفین املاک مکلفند جواب سؤالات مندرجه در اوراق و اظهار نامه که از طرف وزارت مالیه در کلیه بلوکات توزیع خواهد شد الی شصت روز در سه نسخه نوشته و امضاء نموده تسلیم مأمورین ذی مدخل نمایند
بنده سؤالات مندرجه در این اظهار نامه را نمی دانم چیست باید يك نمونه ومدلی از آن بیاورند به پیش نهاد
فرضا اگر يك اشکالاتی در آن بود و در کردستان از بنده سؤال کردند این چیست بگویم ندیده و نخوانده رأی دادم؟
مخصوصاً بنده فراموش نکرده ام نصیحتی را که آقای مدرس در ابتدای دوره چهارم فرمودند که هر چیزی را مادام استوار نمیدانیم رای بدهیم بهتر است
از این جهت بنده عرض می کنم اگر آقای مخبر يك نمونه از آن را

این جا بیاورند بهتر است
مخبر - تصور می کنم که اصل این قضیه چندین اشکالی نداشته باشد و خیال آقای وکیل الملک از این باب راحت باشد
زیرا سوال این را که وزارت مالیه در این خصوص مینویسد و جوابی را که از رعایای خواهد راجع بعایدات ملک و آنچه که مربوط به این قانون است
زیرا يك مسأله ای را باید بفهمند و آن از رویا بدست مشخص بدهند که چه باید بگیرند
حالا باین تذکری که دادند ممکن است وزارت مالیه يك نمونه از آن را به کمیسیون بیاورد و در آن جا آقایان ملاحظه بفرمایند
این ممکنست
جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
نایب رئیس - ماده چهارم قرائت می شود
(بشرح ذیل خوانده شد)
ماده چهارم - در صورت استنکاف مالک یا متصرف ملک از اجرای مفاد ماده سیم در مدت معینه اظهار نامه که کدخدایان و یا سر بندها تصدیق کرده باشند قائم مقام اظهار نامه ماده سوم مالک شناخته خواهد شد و در صورت استنکاف آن ها از اجرای مندرجات بخرج مالک در حضور اوقایم مقام او ملک معیزی و مالیات آن مطابق مواد این قانون تشخیص داده خواهد شد
در صورت استنکاف مالک یا قائم مقام او از حضور در موقع معیزی میزری در حضور کدخدایان یا سر بندها تصدیق کرده باشند قائم مقام اظهار نامه ماده سوم مالک شناخته خواهد شد و در صورت استنکاف آن ها از اجرای مندرجات بخرج مالک در حضور اوقایم مقام او ملک معیزی و مالیات آن مطابق مواد این قانون تشخیص داده خواهد شد
در صورت استنکاف مالک یا قائم مقام او از حضور در موقع معیزی میزری در حضور کدخدایان یا سر بندها تصدیق کرده باشند قائم مقام اظهار نامه ماده سوم مالک شناخته خواهد شد و در صورت استنکاف آن ها از اجرای مندرجات بخرج مالک در حضور اوقایم مقام او ملک معیزی و مالیات آن مطابق مواد این قانون تشخیص داده خواهد شد
وکیل الملک - آنچه که بنظر بنده از این ماده میرسد این است که خود وزارت مالیه هم ملتفت شده که اشکالاتی هست و مثل این که همدار در این جا این اشکالات را فراهم نموده است مینویسد در صورت استنکاف مالک یا قائم مقام او یا حضور کدخدا و سر بنده بخرج او معیزی خواهند کرد
و باین ترتیبی که در ماده نوشته بنده میدانم اسباب زحمت مالک یا قائم مقام او خواهد بود
فرضا اگر يك اشکالاتی در آن بود و در کردستان از بنده سؤال کردند این چیست بگویم ندیده و نخوانده رأی دادم؟
مخصوصاً بنده فراموش نکرده ام نصیحتی را که آقای مدرس در ابتدای دوره چهارم فرمودند که هر چیزی را مادام استوار نمیدانیم رای بدهیم بهتر است
از این جهت بنده عرض می کنم اگر آقای مخبر يك نمونه از آن را

بی سواد را مأمور معیزی خواهند کرد؟
در صورتیکه در قانون سابق يك هیئتی را معین کرده و نوشته بود
دو نفر از طرف دولت که معتمدان باشند و يك نفر هم از معتمدین آن صفحات که اطلاعات محلی دارد و يك دو نفر از طرف مالک بروند و معیزی کنند
و در این صورت هیچ اشکالی نداشته زیرا طرفین تراضی کرده و راضی شده بودند
ولی باین ترتیب حالیه فرضاً مأمورین برای معیزی رفتند و مالک حاضر نشد و در غیاب او يك معیزی شد و اگر مالک باین معیزی راضی نشد باز خود آن مأمور برود مجدداً معیزی میکند و او در موقع خودش هم قاضی ابتدائی هم استیضائی هم تمیزی است و تمام سه مرحله قضاوت بان يك نفر خواهد بود و این اسباب زحمت خواهد شد
پس بعقیده بنده همانطور که در دوره چهارم پیش بینی شده بود که يك هیئتی از جانب طرفین معین شود بهتر است
مخبر - در این جا دو مسأله است یکی این که اول باید دولت اطلاع حاصل کند از این که يك ملک چه مقدار محصول عایدی دارد
وقتی که این اطلاع حاصل شد اگر کسی مدعی شده که این اطلاع صحیح نیست باید رسیدگی کرد تا خلاف آن معلوم شود
آن مسئله که آقای وکیل الملک در نظر دارند راجع بقسمت حکمت خوبست ولی به نظر کمیسیون همچو رسیدگی ابتدائی از خود صاحب ملک یا قائم مقام او سؤالی میشود و او خودش محصول عایدی ملک را معین میکند تا دیگر دولت در بدو امر مجبور نشود یک دستگام خیلی مفصلی باین مأمورین بفرستد و معیزی بکند
همچو تصور شد که سهل ترین ترتیبات همین است که حالا فرار داده ایم
یعنی چنانکه عرض شد از مالک ملک سؤالی بشود
آنوقت اگر وزارت مالیه باین ترتیب دلالتی دید که این مقدار صحیح نیست و اظهار نامه مالک کذب بوده و عایدات خودش را کم قلم داده است آنوقت رسیدگی کامل بکنند
در این جا خواسته ایم بدو بهم ان اصل صحت عمل کنیم
یعنی بگوئیم آنچه را که مالک می گوید صحیح است مگر آنکه کذب ثابت شود و این هم برای مردم وهم برای دولت سهل تر است
در درجه دوم همچو فرار داده ایم که اگر مالک جواب نداد ناچار باید از اشخاصی که در آنجا مجاز هستند و اطاعت دارند از آنها سؤال کنند

البته در این جا ممکن است يك اختلافاتی بیاید و وقتی که اظهار نامه نوشته شده مالک اعتراض بکند و بگوید خیر این طور نیست عایدات من کمتر از این است که در این جا قلم داده شده
در این جا اولاً باید با آقای مالک گفت که آقا شما خوب بود خودتان بدو جواب سؤالات را میدادید تا مجبور نشوند که از دیگران تحقیق کنند
حال این اختلافات باید بطور حکمت قطع شود
در این موضوع اگر آقا پس از کفایت مذاکرات يك پیشنهادی بدهند اساساً گمان نمیکنم در کمیسیون مورد دقت نشود و حکمت هم وقتی است که يك اختلافی پیش بیاید باین آنچه که معین راجع بعایدات گفته با آنچه که مالک گفته است در آن وقت حکمت لازم میآید حالا یا بهمان ترتیبی که در قانون پیش بوده
یعنی دو نفر از این طرف و دو نفر از آن طرف یا يك شخص ثالثی انتخاب شوند و رسیدگی کنند تا معلوم شود که قضیه از چه قرار بوده یا بر تبر دیگر
بهر حال ضروری ندارد که در درجه آخر يك حکمیتی معین شود و این را هم اگر آقا پیش نهاد بکنند ممکن است در کمیسیون مورد قبول شود
بعضی از نمایندگان - مذاکرات کافی است
نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه)
آقا شیخ محمد علی طهرانی - بنده اهمیت این ماده را باندازه ماده اول میدانم و گمان نمیکنم این مذاکراتی که شده کافی باشد
باید نظریات آقایان گفته شود و معایب آن را بگویم
این ماده معلوم شود بعد مذاکره کافی این است که حالا بنده مذاکرات کافی نمیدانم
نایب رئیس - رأی میگیریم بکفایت مذاکرات آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند
(عده ای برخاستند)
نایب رئیس - تصویب شد
آقای ضیاء الملک (اجازه)
ضیاء الملک - عرضی ندارم
نایب رئیس - آقای حائری زاده
حائری زاده - بعقیده بنده ترتیب معیزی را آنطوریکه در دوره پیش در کابینه آقای قوام السلطنه آقای مصدق السلطنه تنظیم و ترتیب داده بودند عملی تر بود

بمذاز اینکه وزارت مالیه اظهار نامه را برایشان می فرستد مطابق آن صورت اظهارنامه صورت عایداتشان را بدهند . مدت اجرائش را هم معین میکنند که در ظرف یک سال یا دو سال یا سه سال باید اجرا شود و افراد هم از قانون مطلع شدند که در ماده هفت یک جریمه برای تخلف از آن وضع شده است .

البته اگر اظهار نامه را برخلاف واقع صورت دادند جریمه دارند و همچو قانونی نه شرعاً و نه عرفاً ظلم در باره او نیست به جهت اینکه خودش این مجازات را قبول کرده است و میدانند در حق او بر حسب قانون الهی باید دستش را برید یا به موجب قانون دیگری حبسش میکنند و اگر با علم به اینکه اگر دزدی کند مجازات دارد بپاید یک همچو اقدامی کند دیگر در این جا نمی شود گفت که در حق او ظلم شده است .

بنابراین ما نمیتوانیم یک قانونی وضع کنیم که برای تخلف از آن مجازات نداشته باشد این است که بنده مستمکن که باید مجازات برای متخلف از قانون قرار داد .

نایب رئیس - شاهزاده شیخ الرئیس (اجازه)

شیخ الرئیس - هیچ کسی نمیخواهد بگوید که یک قانون به این منتهی در صورت تخلف از آن مجازاتی برایش قائل نشوند .

تمام این مشکلات برای طرز جریان قانون رسیدن به مقصود است .

ما میخواهیم طوری باشد که هم به مقصود برسیم و هم بالاخره مالیات قانونی را بگیریم و هم یک ماده نباشد که از آن سوء استفاده بشود یک جمعیتی را بزحمت بپندازد .

اینجا منصرف بمالک نیست . میکوید اگر مالک استنکاف کرد از سر بندها و سالار هائی که از آنجا هستند و حتی از اشخاصی که اطراف ملک هستند باید سوال کرد و اظهارات آن ها هم قائم مقام اظهارات مالک است .

در این صورت اگر آمدند و اشتباه کردند و آن ها غلط گفتند باید جریمه از مالک بگیریم ؟

بدر صورتیکه مالک حاضر نباشد باید از آن ها بگیریم ؟ یعنی از آن کسیکه این خبر دروغ را داده است و اظهار نامه را برخلاف حقیقت صورت داده است باید جریمه آن ها بدهند ؟

به علاوه اینجا برای صاحب ملک هم به هیچ وجه حق استینافی قائل نشده است این هم در صورتی است که بگوید ولی اگر آموزد باید گفت آن وقت معلوم نیست ترتیب چیست ؟

مثل قانون دوره چهارم هم که استیناف را معین کرده بود و تکلیف هیئت معین را معین کرده بود این ها هم که نیست پس این يك ماده مبهم و خیلی ناقص است این است که بنده نظر دارم که اگر این ماده به معین ترتیب مبهم بماند خوب نیست و لازم است این قسمت به آن اضافه شود که اگر کسی خلاف گفت از آن کسیکه مسئول دادن اظهار نامه است گرفته شود و دو برابر هم بنظر بنده زیاد است و يك برابر و نیم از بابه التقات یعنی از آن چیزی که اختلاف گفته است گرفته شود آن هم باید برای سال اول يك مرتبه گرفته شود و باید این قسمت را توضیح داد که برای سال اول از مسئول آن اظهار نامه یعنی از آن کسی که مسئولیت لفظ جریمه را هم بنده لازم میدانم زیرا جریمه در مقابل تقصیر است و حال آنکه اینجا در مقابل زحمتی است که به مأمورین وارد میشود .

زیرا مأمورین در این جا باید تفتیش کنند و زحمت بکشند و به عنوان حق الزحمه تفتیش نوشته شود بهتر است تا اینکه جریمه نوشته شود .

چون جریمه آن طوریکه مطلع شده است پول گرفتن در مقابل تقصیر است و اینجا چون دولت در صدد تحقیق بر می آید و مأمور او که مقصدی این امر است زحمت می کشد در مقابل زحمت او يك اجر و مزد دست که میگیرد بنابراین به عقیده بنده باید اینها توضیح شود . . .

شیروانی - تعارف بنویسند .
شیخ الرئیس - بله ؟ چه فرمودید ؟
شیروانی - هیچ .

شیخ الرئیس - پس خوب بود صبر میکردید عرض من تمام میشد و بعد اجازه میخواستید صحبت میکردید و به عقیده بنده ماده سیزده و چهارده قانون مورخه بیستم حمل دوره چهارم رفع این اشکالات را میکند و اگر آن را مینوشتنند بهتر بود الا اگر بخواهند همین ماده را تصویب کنند اسباب اشکال میشود .

بنا بر این خوب است بیشتر توضیح دهند تا اسباب اشکال برای مأمورین و مردم بی سواد که در اطراف هستند نشود .

مغیر - مسائلی که اینجا فرمودند چهار قسمت بود و بنده در هر چهار قسمت توضیح عرض میکنم و تصور میکنم طرز عبارت و وانشاء شاهزاده را بخالف و ادار نموده است .

یکی فرمودند مسئول کیست . البته مسئول کسی است که برخلاف حقیقت اظهار نامه داده است و اتفاقاً عبارت هم اینجا خیلی واضح است زیرا می نویسد (اشخاصی که برخلاف حقیقت اظهار نامه داده اند) حال هر کس میخواهد باشد مجاورین یا کدخدایا

مالک باشد کسیکه مخالف حقیقت اظهار کند مسئول است و يك نکته دیگر فرمودند که چرا مسئول است ؟ البته مسئول است این را نیاستی تصور کرد که چون ملک مال فلان شخص نبوده و اطلاع نداده است او مسئول نیست برای اینکه این قانون يك اشخاصی حکم میکند که باید مثلاً خدمت نظامی کرد یا حکم میکند که اگر از فلان جنایت در خارج ایران اطلاع پیدا میکند باید بداند در خاک ایران بگوید اینطور پیش آمد کرده آنوقت اگر آمد گفت من تکلیفی نداشتم چرا باید بیخود زحمت بکشم و بیایم شهادت بدهم از اونمی شنوند و میگویند بلی تکلیف این بود که بیائی شهادت بدهی در هر صورت آنکسیکه برخلاف حقیقت صحبت کرده مسئول است و تکلیف مسئول هم این جا معین شده .

مشکل دوم که فرمودند این بود که اگر آمدند از آن اشخاصی که مجاورند تحقیق کردند و عایدات را زیاد گفتند آن وقت ضرری است متوجه مالک در این صورت تصور میکنم يك اصل کلی تکلیف این را معین کرده و لازم نیست در این قانون نوشته شود زیرا هر کس بکس دیگری ضرر زد مسئول خسارتی است که بآن شخص وارد آورده و این جزء اصول حقوقی است .

اما راجع بقسمت ثالث فرمایش حضرت والا که فرمودند باید مابه التفاوت را معین کنند مقصود کمیسیون هم همین بوده از آن مقداری که کسر قلم داده شده است و برابر مالیات آن را باید از او گرفت و ممکن است این عبارت را طوری بکنیم که محل اشکال نباشد .

مشکل دیگر راجع بلفظ جریمه بود در این قسمت بنده هم اصراری در بودن اینکلمه ندارم شاید در کمیسیون هم صحبت شود و قبول کنند ولی اینکه فرمودند جریمه در مقابل تقصیر است البته آن کسی هم که دروغ گفته باید جریمه شود .

و باید اینجا اول اصل را قبول کنیم که کسی خلاف حقیقت صحبتی کند مقصود است و باید جریمه شود . و در هر صورت بنده اصراری ندارم چون عبارت مهم نیست ممکن است عبارت بهتری پیشنهاد بفرمایند .

(جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .
نایب رئیس - کافی است .
بعضی از نمایندگان - بلی کافیست .
نایب رئیس - پیشنهاد - قرائت می شود .

(بشرح ذیل خوانده شد)
پیشنهاد آقای نظام التولیه - بنده پیشنهاد می کنم قسمت جریمه از ماده حذف شود .

پیشنهاد آقای مدرس - پیشنهاد میکنم که ششم بطریق ذیل نوشته شود .
چنانچه در نتیجه تفتیش و رسیدگی میبزی بتصدیق دوفتر از مستخدمین معلی که بتراضی طرفین معین شده اند معلوم شودالی آخر .
پیشنهاد شاهزاده محمد هاشم میرزا شیخ الرئیس .
پیشنهاد می کنم در عوض دو برابر جریمه اینطور نوشته شود در صورت تخلف يك برابر و نیم مابه التفاوت از کسانی که مسئولین اظهار نامه را دارند بعنوان حق الزحمه تعیین ثانوی گرفته شود فقط برای سال اول میبزی خواهد بود .

پیشنهاد آقای مساوات - بنده پیشنهاد میکنم ماده ششم که بعد از کلمه (بعنوان جریمه) کلمه (در سال اول علاوه شود)

پیشنهاد آقای سردار عشایر و آقاسید محی الدین

ماده العاقبه پیشنهاد میکنم که در مواردی که ملاک استنکاف از جواب اظهار نامه نبود دولت میبزی نمود بطریق ماده چهار هر گاه مالک مدعی باشد که میبزی بطور عدل نوشته نشده است و تقاضای تجدید میبزی نمود باید تقاضای او را دولت قبول نماید و بطریق ذیل صورت خواهد گرفت یک نفر از طرف مالک و یک نفر از طرف دولت و یک نفر مرضی الطرفین معین میکنند و تصدیق میبزی این است قضای غیر قابل تغییر خواهد بود و مخارج این میبزی با مالک است .

پیشنهاد آقای معتمد السلطنه بنده پیشنهاد میکنم که در ماده ششم قانون میبزی علاوه شود جریمه برای يك مرتبه خواهد بود .

پیشنهاد آقای دولت آبادی و آقای الموتی بنده پیشنهاد می کنم ماده پنج و شش یکی بشود زیرا که ماده ششم متمم مضمون ماده پنج است .

پیشنهاد آقای صولت السلطنه بنده پیشنهاد می کنم ماده شش حذف شود .

صولت السلطنه - بنده پیشنهاد شاهزاده شیخ الرئیس را قبول میکنم نفرمائید .

پیشنهاد آقایان طهرانی و حاج سیدالمحققین پیشنهاد می نمایم در ماده شش بعد از جمله دو برابر مالیات قانونی نوشته شود در سال اول .

پیشنهاد آقای آقا شیخ جلال اصلاح ماده شش را با اضافه نمودن شرح ذیل پیشنهاد مینماید و هر گاه مالک به نتیجه تفتیش و میبزی اعتراض داشته باشد

میتواند بمحکمه محل عرض حال داده کذب نتیجه رسیدگی و تفتیش را ثابت نماید در این صورت اخذ جریمه متوقف بر حکم محکمه خواهد بود و چنانچه محکمه بتفقت مالک راپورت مأمورین مالیه را تکذیب نمود اداره مالیه بخسارات وارده معکوم و مأمورینی که بر خلاف راپورت داده اند بمحکات اداری جلب میشوند پیش نهاد شاهزاده محمد ولی میرزا چنانچه در نتیجه تفتیش و رسیدگی ماموزینی معلوم شود که مندرجات اظهار نامه در قسمتی که عایدات اختصاصی صاحب اظهار نامه است برخلاف حقیقت بوده از اشخاصی که مخالف حقیقت اظهار نامه را میدهند معادل ثلث از مالیات قانونی که کمتر قلمداد کرده اند به عنوان جریمه اخذ خواهد شد .

پیشنهاد آقای اجاق در ذیل آن تبصره داده شود هیئت معینین و رسیدگی دوفتر از مالیه یک نفر از طرف مالک دوفتر از دهات امان صفحه که خبره باشد تعیین شده حکمیت و تصدیق اکثریت رای ۳ نه شرط باشد

پیشنهاد آقای زعیم بنده پیشنهاد می کنم سیاست و مجازات امضاء کننده اظهار نامه که مفاد ماده ۶ شامل حال او میشود بر این میزان قرارداد شود که کلیه مخارج میبزی را که وزارت مالیه نسبت بان عمل متحمل می شود شخص مسئول تادیه نماید .

پیشنهاد آقای دامغانی بنده پیشنهاد می کنم (در ماده ۶) جریمه وقتی تعلق می گیرد که رسیدگی وزارت مالیه در تحت نظر يك یا چند نفری که حکمیت از مالک و مالیه داشته باشند بعمل آید .

نایب رئیس - ماده هفت مطرح است . (بعضی از نمایندگان - ماده هشت) نایب رئیس - ماده هفتم . (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده هفتم - جریمه مندرجه در ماده چهار در صورتی تعلق میگیرد که اختلاف بین مندرجات اظهار نامه و نتیجه تفتیش ماموزینی از صدی ده تجاوز نماید

نایب رئیس - آقای وکیل الملک (اجازه)

وکیل الملک - عرضی ندارم نایب رئیس . مخالفی نیست از طرف نمایندگان خیر نایب رئیس - ماده هشتم (بشرح آتی قرائت شد)

ماده هشتم - اراضی و املاک بایره که مالکین بعد از اجرای این قانون شروع به آبادی کنند اعم از اینکه سابق محل زراعت و آباد بوده و یا جدیداً احیاء می شود

از برداشت اولین محصول تا پنج سال از تادیه مالیات متوجه در ماده يك معاف خواهد بوده

نایب رئیس - آقای وکیل الملک (اجازه)

وکیل الملک - عرضی ندارم نایب رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

طهرانی - بنده هم عرضی ندارم نایب رئیس - آقای دامغانی

شریعت مدار دامغانی - عرضی ندارم (بعضی از نمایندگان - مخالفی نیست نایب رئیس - پیش نهادت قرائت می شود)

(بمضمون ذیل خوانده شد)
پیشنهاد آقای مدرس - پیش نهاد می ماده هشتم بطریق ذیل نوشته شود :

اراضی و املاک بایره که بعد از اجرای این قانون شروع به آبادی یا تعمیر آن ها می شود تا میبزی جدید بنی تادیه مالیات مذکور در ماده اول معاف خواهد بود .

پیشنهاد شاهزاده محمد ولی میرزا پیش نهاد می کنم بجای ماده ۸ ماده ۹ لایحه میبزی پیش نهادی کمیسیون دوره چهارم باشد .

نایب رئیس - پیش نهاد شده که جلسه ختم شود .

مخالفی نیست ؟
جمعی از نمایندگان - غیر

نایب رئیس - جلسه را ختم میکنم . جلسه آتیه يك شنبه .

دستور بقیه شور در لایحه میبزی آقای سردار عشایر . (اجازه)

سردار عشایر - عرض بنده راجع به جواب فرمایش آقای آقاسید یعقوب بود زیرا فرمایش ایشان لازم بجواب است

سری که موی ندارد لازم بر تراشیدن نیست خوبست میبزی را وا گذارند بمالکین که خود آنها با دولت قراری بدهند

نه اینکه آنها را مجبور کنند و بنده این قسمت را من باب تذکر عرض کردم و بنده مالکین را بهترین اشخص میدانم و خودم را راهم مکلف میدانم هر مالیاتی را که دولت معین کند دو برابر سه برابر هم معین کنند بپردازم و مطلع هستم و ملاکی را هم بهتر از بعضی کارهای بی شرفانه میدانم مقصودم این تذکر بود .

نایب رئیس آقای آقاسید یعقوب (اجازه)

آقاسید یعقوب - خواستم عرض کنم يك پیش نهادی شده بود راجع بقانون نظام اجباری

ولی در این بین يك چیزی را هم میخواستم عرض کنم که مسئله تنفس خیلی

طول میکشد هیئت رئیسه يك تصمیمی در باب تنفس بگیرند که این قدر طول نکشد و يك قسمت هم راجع بسوء تفاهمی که آقای سردار عشایر فرمودند .

عرض کنم که حقیقاً از فرمایش ایشان تعجب کردم .

معلوم است ا لاق ایشان اخلاق شهری نیست بنده نفخاستم به ایشان ایراد کرده باشم به آقای وکیل الملک عرض کردم که بنده ملک ندارم و ایشان ملک دارند و گمان نمی کردم که

يك دفعه این طور واقع بشود و آقای سردار سردار عشایر را متذکر میکنم که این جا مجلس شورای ملی است حرف زده می شود دعوا که با هم نداریم .

نایب رئیس - آقای روحی (اجازه)

روحی - بنده پیش نهادی داده بودم به مقام محترم ریاست دایره این که قانون نظام اجباری و قانون انجمن های بلدی جزء دستور شود .

يك ماه دیگر بعمر کمیسیون ها بیشتر باقی نماند و این قوانینی را که اعاء کمیسیون زحمت کشیده اند و حاضر کرده اند انصاف نیست از بین برود و مرتبه کمیسیون ها تشکیل شود و از نو دوباره تجدید نظر کنند

این است که استدعا میکنم آن پیش نهاد بنده خوانده شود

نایب رئیس چون عده برای رای کافی نیست میماند برای بعد .

(مجلس نیساعت بعد از ظهر ختم شد)
نایب رئیس مجلس شورای ملی -

سهام السلطان منشی - علی اقبال الممالک - منشی معظم السلطان .

جلسه صدوسی و چهارم صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه یازدهم برج حوت ۱۳۰۳ مطابق پنجم شهر شعبان المعظم ۱۳۴۳

مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر به ریاست آقای مومن الملک تشکیل گردید (صورت مجلس روز قبل را آقای میرزا جوادخان قرائت نمودند)

رئیس - آقای قائم مقام الملک (اجازه)

قائم مقام الملک - بمذاز تصویب صورت مجلس عرضی دارم .

رئیس - آقای وکیل الملک (اجازه)

وکیل الملک - در صورت مجلس نوشته شده که در ماده ششم مخالفت کرده و عرض کرده ام جریمه دو برابر گرفته